

Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 131/21
Люксембург, 15 юли 2021 г.

Решение по дело C-742/19
Ministrstvo za obrambo

Съдът уточнява случаите, в които Директивата относно някои аспекти на организацията на работното време не се прилага за дейностите, извършвани от военнослужещи

Тази директива допуска за период на дежурство, през който военнослужещият е длъжен да остане в казармата по назначението си, но не извършва реална трудова дейност, да се определи различно възнаграждение от това за период на дежурство, през който той действително полага труд

От февруари 2014 г. до юли 2015 г. В. К., сержант в словенската армия, носи непрекъснато „дежурство“ в продължение на седем дни месечно. По време на това дежурство, което обхваща периоди, през които той е трябвало да упражнява дейност по ефективно наблюдение, и периоди, през които той е бил длъжен само да остане на разположение на своите висшестоящи, В. К. е бил на разположение и се е намирал постоянно в казармата, в която е бил назначен.

Тъй като счита, че за всеки от тези дни на „дежурство“ само осем часа представляват работно време, Министерството на отбраната изплаща на В. К. обичайното възнаграждение, съответстващо на тези часове, а за останалите часове му предоставя само обезщетение за дежурство в условията на постоянно разположение, в размер на 20 % от основната заплата.

Искът на В. К. за заплащане като извънреден труд на часовете, през които по време на „дежурството“ той не е упражнявал реална дейност за своя работодател, но е бил длъжен да остане на разположение на своите висшестоящи, е отхвърлен в първоинстанционното и във въззивното производство.

В този контекст Vrhovno sodišče (Върховен съд, Словения), сезиран с ревизионна жалба, решава да отправи до Съда запитване относно приложимостта на Директива 2003/88¹, която определя минималните изисквания по-специално относно продължителността на работното време, за дейността по носене на дежурство, упражнявана от военнослужещ в мирно време, и евентуално относно въпроса дали периодът на дежурство, през който военнослужещият е длъжен да остане в казармата по назначението си, но не извършва реална трудова дейност, трябва да се счита за работно време по смисъла на член 2 от тази директива за целите на определянето на дължимото му възнаграждение за този период.

Съображения на Съда

В решението си, постановено от голям състав, Съдът уточнява, на първо място, случаите, в които упражняваната от военнослужещите дейност по носене на дежурство е изключена от приложното поле на Директива 2003/88.

За тази цел Съдът най-напред констатира, че член 4, параграф 2 ДЕС, който предвижда, че националната сигурност остава единствено в рамките на отговорността на всяка държава

¹ Директива 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 ноември 2003 година относно някои аспекти на организацията на работното време (ОВ L 299, 2003 г., стр. 9; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 3).

членка², не води до изключване на организацията на работното време на военнослужещите от приложното поле на правото на Съюза.

В това отношение Съдът отбелязва, че основните задачи на въоръжените сили на държавите членки, каквито са запазването на териториалната цялост и опазването на националната сигурност, са изрично посочени сред съществените функции на държавата, които Съюзът трябва да зачита. Съдът уточнява, че от това не следва, че решенията на държавите членки относно организацията на въоръжените им сили не попадат в приложното поле на правото на Съюза, по-специално когато става въпрос за хармонизирани правила за организацията на работното време.

Макар дължимото от Съюза зачитане на съществените функции на държавата да не води до пълно изключване от приложното поле на правото на Съюза на организацията на работното време на военнослужещите, това не променя факта, че член 4, параграф 2 ДЕС изисква прилагането по отношение на военнослужещите на правилата на правото на Съюза относно организацията на работното време да не възпрепятства надлежното изпълнение на тези съществени функции. Така правото на Съюза трябва да отчита особеностите, които всяка държава членка определя за функционирането на въоръжените си сили, които особености произтичат по-специално от специфичните международни отговорности, поети от тази държава членка, от конфликтите или заплахите, пред които е изправена, или от геополитическия контекст, в който се развива тази държава.

По-нататък, що се отнася до действието на Директива 2003/88 по отношение на лицата, Съдът припомня, че понятието „работник“ се определя с оглед на основната характеристика на трудовото правоотношение, а именно обстоятелството, че дадено лице предоставя работна сила в полза на друго лице и под негово ръководство, срещу което получава възнаграждение. Тъй като именно такава е положението на В. К. през съответния период, посочената директива е приложима за него.

Накрая, що се отнася до материалния обхват на Директива 2003/88, определен чрез преpraщане към член 2 от Директива 89/391³, Съдът припомня, че тя се прилага за „всички сфери на дейност, както в обществената, така и в частния сектор“⁴, освен когато особеностите на някои специфични дейности на публична служба, по-специално въоръжените сили, неизбежно влизат в конфликт с нея⁵.

В това отношение Съдът отбелязва, че член 2 от Директива 89/391 не може да се тълкува в смисъл, че членовете на въоръжените сили на държавите членки са изключени изцяло и постоянно от приложното поле на Директива 2003/88. Всъщност това изключение не се отнася до някои сектори на публичната служба, разглеждани в тяхната цялост, а само до някои категории дейности в тези сектори, поради специфичното им естество. Що се отнася по-конкретно до извършваните от военнослужещите дейности, Съдът отбелязва по-специално, че дейностите, които са свързани с административни услуги, с услуги по поддръжка, с ремонтни и здравни услуги, с услуги по поддръжане на реда и преследване на нарушителите, сами по себе си не представляват особености, които не допускат каквото и да било планиране на работното време, съобразено с изискванията на Директива 2003/88, най-малкото докато тези дейности не се извършват в рамките на военна операция или по време на непосредствената ѝ подготовка.

За сметка на това Съдът приема, че посочената директива не се прилага по отношение на дейностите на военнослужещи, и по-специално на дейностите им по носене на дежурство,

² Съгласно същата разпоредба Съюзът зачита съществените функции на държавата, и по-специално функциите, които имат за цел да осигурят нейната териториална цялост, да поддържат обществения ред и да опазват националната сигурност.

³ Директива 89/391/ЕИО на Съвета от 12 юни 1989 година за въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето на работниците на работното място (ОВ L 183, 1989 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 2, стр. 88).

⁴ Член 2, параграф 1 от Директива 89/391.

⁵ Член 2, параграф 2, първа алинея от Директива 89/391.

когато се изпълняват в рамките на първоначалното им обучение, на оперативно обучение или пък в рамките на операции, включващи военна намеса на въоръжените сили, независимо дали операцията има постоянен характер или се провежда еднократно, в рамките на границите на съответната държава членка или извън тях. Освен това Директива 2003/88 не се прилага и по отношение на военни дейности, които са толкова специфични, че не се поддават на схема за ротация на персонала, позволяваща да се осигури спазването на изискванията на тази директива. Същото важи и когато е видно, че военната дейност се извършва в рамките на изключителни събития, които поради своята тежест и мащаб изискват приемането на мерки, абсолютно необходими за защитата на живота, на здравето и на безопасността на обществото, чието надлежно изпълнение би било застрашено, ако трябва да се спазват всички изисквания, установени в посочената директива или когато прилагането на тази директива към такава дейност, чрез задължаване на съответните органи да въведат схема за ротация или за планиране на работното време, би могло да се осъществи само в ущърб на същинските военни операции. Запитващата юрисдикция следва да определи дали упражняваната от В. К. дейност по носене на дежурство попада в някоя от тези хипотези. При отрицателен отговор трябва да се приеме, че тази дейност попада в приложното поле на Директива 2003/88.

На второ място, Съдът отбелязва, че ако се приеме, че Директива 2003/88 е приложима в настоящия случай, наложеният на военнослужещ период на дежурство, който предполага постоянното му присъствие на работното му място, трябва да се счита за работно време, когато това работно място не съвпада с местоживеенето му. Тъй като обаче начинът на заплащане на периодите на дежурство на работниците се урежда от националното право, а не от Директива 2003/88, последната допуска за период на дежурство, през който военнослужещият е длъжен да остане в казармата по назначението си, без да извършва реална трудова дейност, да се определи различно възнаграждение от това за период на дежурство, през който той действително полага труд.

ЗАБЕЛЕЖКА: Преюдициалното запитване позволява на юрисдикциите на държавите членки, в рамките на спор, с който са сезирани, да се обърнат към Съда с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза или валидността на акт на Съюза. Съдът не решава националния спор. Националната юрисдикция трябва да се произнесе по делото в съответствие с решението на Съда. Това решение обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда

[Пълният текст](#) на съдебното решение е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването

За допълнителна информация се свържете с Илияна Пальова ☎ (+352) 4303 4293